

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ В ДІЯЛЬНОСТІ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Ковбас І.В.,

*д.ю.н., доцент кафедри публічного права
Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича*

Крайній П.І.,

*ас. кафедри публічного права
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

Рудан С.М.,

*консультант відділу аналітичної роботи та узагальнення судової практики
Чернівецького апеляційного суду*

Ковбас І.В., Крайній П.І., Рудан С.М. Адміністративно-правові інструменти в діяльності кабінету міністрів України

У статті розкриваються інструменти діяльності Кабінету Міністрів України у процесі використання своїх адміністративних повноважень. Шляхом проведення аналізу нормативно-правових актів та науково-методичної літератури виокремлено типові інструменти діяльності Кабінету Міністрів України. Належна організація та якісне правове регулювання компетенції, правових форм та методів діяльності Кабінету Міністрів України має суттєве значення, оскільки спричиняє вплив на суспільні відносини та впливає на зростання добробуту населення, що є його головною метою діяльності та завданням. Вищенаведені міркування вимагають пошуку сучасних демократично-правових підходів до визначення форм діяльності Кабінету Міністрів України, шляхом аналізу науково-методичної літератури, нормативно-правових актів із даного питання та формування пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства, що в свою чергу забезпечить здійснення ефективної державної політики в Україні.

Видання постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України є процедурою, яка здійснюється у певному порядку, має цільову спрямованість на досягнення чітко визначеного правового результату, потребує специфічного регулювання за допомогою процесуальних норм. Ця процедура здійснюється в межах двох процедурних проваджень: а) щодо видання постанов і б) щодо видання розпоряджень Кабінету Міністрів України.

У своїй діяльності Кабінет Міністрів України використовує різноманітні правові форми, які можна визначити як адміністративно-правові інструменти його діяльності. Саме тому, необхідно привести законодавство України у відповідність до європейських стандартів, зокрема в частині нормативно-правового закріплення інструментів діяльності органів публічної адміністрації з метою уникнення використання таких застарілих понять як «форми управління», «форми державного управління» тощо.

Ключові слова: Кабінет Міністрів України; постанова, регламент, положення, декрет, розпорядження, порядки, статути, орган місцевого самоврядування, орган публічної адміністрації, публічна управління.

Kovbas I.V., Krainii P.I., Rudan S.M. Administrative and legal tools in the activities of the cabinet of ministers of Ukraine

Based on the analysis of normative-legal acts and certain scientific-methodological sources, the article under studies identifies the typical tools, applied by the Cabinet of Ministers of Ukraine in the course of administering its powers. Proper organization and quality legal regulation of the competence, legal forms and methods of the Cabinet of Ministers of Ukraine are of great significance since they affect public relations and the growth of population's welfare, which is the Cabinet's main purpose and task. The above considerations require the search for modern democratic and legal approaches to determine the forms of activity of the Cabinet of Ministers of Ukraine. In our

opinion, this might be achieved through analyzing various scientific and methodological sources, normative-legal acts on the issue, as well as by means of articulating proposals regarding the improvement of the existing legislation, which in turn, will ensure effective implementation of public policy in Ukraine.

The issuance of resolutions and orders of the Cabinet of Ministers of Ukraine is a procedure carried out in a certain sequence. It aims at achieving a clearly defined legal result and requires specific regulation through procedural rules. This procedure is carried out within the framework of two proceedings: a) on the issuance of resolutions and b) on the issuance of orders of the Cabinet of Ministers of Ukraine.

In its activities, the Cabinet of Ministers of Ukraine applies various legal forms, which can be defined as administrative and legal tools. Therefore, it is essential to bring the legislation of Ukraine in line with the European standards, in particular in terms of normative-legal consolidation of the tools of public administration, with the aim of avoiding the use of such outdated concepts as “forms of governing”, “forms of state governing”, etc.

Key words: the Cabinet of Ministers of Ukraine, resolution, regulations, provisions, decree, order, procedure, statutes, body of local self-government, body of public administration, public governing

Постановка проблеми. Враховуючи тенденції сучасного державотворення в Україні та з огляду на постійно зростаючу роль органів публічної влади в суспільно-політичному житті країни важливого значення набуває питання щодо правових форм та методів діяльності Кабінету Міністрів України як вищого органу в системі органів виконавчої влади.

Саме належна організація, якісне правове регулювання компетенції, правових форм та методів діяльності Кабінету Міністрів України має суттєве значення, оскільки спричиняє вплив на суспільні відносини та впливає на зростання добробуту населення, а це в свою чергу є його головною метою діяльності та завданням. Все це вимагає пошуку сучасних демократично-правових підходів до визначення форм діяльності Кабінету Міністрів України, шляхом аналізу науково-методичної літератури, нормативно-правових актів із даного питання та на цій основі формування пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства, що в свою чергу забезпечить здійснення ефективної державної політики в Україні.

Ступінь наукової розробки проблеми. У науковій літературі дослідження щодо правових інструментів в діяльності Кабінету Міністрів відсутні. Це зумовлено тим, що в більшості випадків для позначення діяльності Кабінету Міністрів України вітчизняні вчені використовують такі суміжні категорії як «правові форми управління», «форми державного управління», «форми діяльності». Проте, враховуючи сучасні тенденції розвитку адміністративно-правової науки, можна із впевненістю відзначити, що таких підхід не відповідає її вимогам, зокрема суперечить поглядам європейських вчених, які оперують таким поняттям як «інструменти діяльності». Саме тому, шляхом аналізу нормативно-правових актів та науково-методичної літератури виокремимо найбільш типові правові інструменти в діяльності Кабінету Міністрів України.

Актуальність теми впливає із того, що Україна обрала європейських напрямок розвитку, що у свою чергу ставить перед нею умови для утвердження верховенства права у всіх сферах суспільного життя шляхом побудови ефективної системи органів публічної влади, у якій провідну роль відведено Кабінету Міністрів України.

Мета дослідження полягає у вивченні теоретичних та правових засад регулювання правових інструментів в діяльності Кабінету Міністрів України, формуванням на цій основі висновків, які мають значення для удосконалення чинного законодавства України та сприяють розвитку вітчизняної адміністративно-правової науки.

Виклад основного матеріалу. Діяльність Кабінету Міністрів України, виходячи із покладених на нього завдань, не може обмежуватися лише виконанням функцій, а знаходить своє відображення у конкретних формах діяльності. Формами діяльності Кабінету Міністрів України є сукупність здійснюваних взаємопов'язаних відповідно до його компетенції та повноважень дій (різносторонніх видів діяльності), нормативно визначених для реалізації поставлених мети, завдань, функцій [1, с. 19]. Кабінет Міністрів України є вищим органом в системі центральних органів виконавчої влади, який на основі та на виконання Конституції і законів України, актів Президента України, щорічного послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України видає обов'язкові для виконання акти – постанови і розпорядження України [2].

Науковець Гетьман С. А. стверджує, що Кабінет Міністрів України здійснює свою діяльність у певних формах, основною з яких, на його слушну думку, є нормотворча форма діяльності. Нормотворча діяльність вищого органу виконавчої влади в Україні проявляється у трьох видах: по-перше, ординарне провадження, яке представляє собою саме безпосередню діяльність Кабінету Міністрів із створення особистих нормативно-правових актів – постанов; по-друге – законопроектне провадження, яке полягає у реалізації Кабінетом Міністрів України права законодавчої ініціативи й у розгляді та внесенні проектів законів України до Вер-

ховної Ради України, прийнятті участі у законодавчій діяльності Верховної Ради та у «реалізації Президентом України права законодавчої ініціативи»; по-третє – спеціальне провадження, яке реалізується через розробку Кабінетом Міністрів України проектів актів Президента [3, с. 43]. Акти Кабінету Міністрів України нормативного характеру видаються у формі постанов Кабінету Міністрів України. Тобто, постанови – це як правило акти, які містять правові норми та регулюють певну сферу суспільних відносин. Акти Кабінету Міністрів України з організаційно-розпорядчих та інших поточних питань видаються у формі розпоряджень Кабінету Міністрів України [2], а тому розпорядження містять конкретні приписи щодо розв'язання тих чи інших питань. Враховуючи, що юридична чинність підзаконних нормативних актів залежить від становища органів держави, які видають ці акти, їх компетенції, а також характеру і призначення самих актів [4, с. 336], то нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України посідають чільне місце посеред актів інших органів виконавчої влади, маючи серед них найбільшу юридичну силу. Саме тому, акти міністерств, відомств та місцевих державних адміністрацій повинні відповідати не лише Конституції і законам України, але й нормативно-правовим актам Кабінету Міністрів України. Так, конституційні та законодавчі положення сьогордні цілком відображають наукове бачення [5, с. 38]. Відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950, постанови Кабінету Міністрів видаються з питань: затвердження положення, статуту, порядку, регламенту, правил, методики та в інших випадках, коли суспільні відносини потребують нормативно-правового врегулювання; затвердження, прийняття міжнародного договору або приєднання до нього. В свою чергу розпорядження видаються з питань: схвалення концепції реалізації державної політики у відповідній сфері, концепції державної цільової програми та концепції закону, директив, урядової заяви, листа, звернення, декларації, меморандуму тощо; затвердження державної цільової програми, плану заходів; утворення та затвердження складу робочих груп з питань ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; виділення коштів з резервного фонду державного бюджету; делегування повноважень Кабінету Міністрів органам виконавчої влади у передбачених законом випадках; передачі майна; кадрових та інших питань організаційно-розпорядчого характеру [6]. Така позиція знаходить своє вираження і в Правилах підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 6 вересня 2005 р. № 870.

Видання постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України є процедурою, так як відображає динаміку цієї діяльності, здійснюється у певному порядку, має цільову спрямованість на досягнення чітко визначеного правового результату, потребує специфічного регулювання за допомогою процесуальних норм. Ця процедура здійснюється в межах двох процедурних проваджень: а) щодо видання постанов і б) щодо видання розпоряджень Кабінету Міністрів України, та характеризується такими стадіями, як:

- 1) підготовка і подання проекту акта до Кабінету Міністрів України;
- 2) підготовка проекту акта у Секретаріаті Кабінету Міністрів України;
- 3) розгляд проекту акта в Урядовому комітеті;
- 4) прийняття акта на засіданні Кабінету Міністрів України;
- 5) введення акта в дію [7, с. 43].

Відзначено, що видання урядових актів повинно здійснюватися на основі принципів верховенства права, законності, обґрунтованості, рівності учасників процедури перед законом, гласності, науковості, системності, планування, узгодження, колегіальності, відповідальності [7]. Постанови Кабінету Міністрів України є основним правовим засобом вирішення поставлених перед Кабінетом Міністрів України завдань державного управління. Як правові форми діяльності органу виконавчої влади, постанови Кабінету Міністрів України опосередковують процес взаємодії владних структур з іншими суб'єктами права. Ці акти мають відповідати вимогам законності, доцільності, ефективності, науковості, компетентності тощо [8, с. 218].

На думку В.Б. Арев'янова, незважаючи на визначення постанов Кабінету Міністрів як нормативних актів, на практиці вони найчастіше виявляються змішаними юридичними актами. Це пояснюється тим, що дуже часто постановами Кабінету Міністрів затверджуються інші правові акти: положення, статuti, порядки, регламенти, інструкції, які при цьому набувають сили нормативних-правових актів [9, с.154-155]. Законом передбачено, що Кабінет Міністрів України: затверджує Регламент Кабінету Міністрів України, який визначає порядок проведення засідань Кабінету Міністрів України, підготовки та прийняття рішень, інші процедурні питання його діяльності; утворює, реорганізовує і ліквідує міністерства та інші центральні органи виконавчої влади відповідно до закону в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на утримання органів виконавчої влади, затверджує положення про зазначені органи; затверджує положення та статuti державних господарських об'єднань, підприємств, установ та організацій, розмір асигнувань на їх утримання і граничну чисельність працівників, призначає на посаду та звільняє з посади їх керівників і заступників керівників, застосовує до них заходи дисциплінарної відповідальності; затверджує типовий рег-

ламент місцевих державних адміністрацій, типове положення про структурні підрозділи місцевої державної адміністрації і т. п. [2]. Регламент (польськ. *reglament* від фр. *reglement*, від *regle* – правило) – це нормативний правовий акт, що регулює внутрішню організацію і порядок діяльності будь-якого державного органу і його структурних підрозділів [10, с. 506]. Наприклад, Типовий регламент місцевої державної адміністрації затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 грудня 1999 р. №2263 регулює організаційні та процедурні питання діяльності місцевої державної адміністрації [11].

Положення – це сукупність правил, що стосуються побудови, способів дії центральних галузевих органів, інших урядових установ або організації будь-якого аспекту господарського, оборонного, культурного, адміністративного будівництва. Наприклад, постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 затверджено положення про Державну фіскальну службу України, яка є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску [12]. Дуже схожими з положеннями є «порядки», в яких найчастіше містяться переліки послідовних процедурних дій, які належить виконати для досягнення певної поставленої мети. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2012 р. №1104 затверджено Порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження [13].

Статути як правові акти органів виконавчої влади – це нормативні акти, що визначають форми і методи діяльності установ, службових осіб у будь-якій галузі. Наприклад, Типовий статут громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2000 р. №1872. Як зазначалося раніше, постанови Кабінету Міністрів видаються з питань: затвердження положення, статуту, порядку, регламенту, правил, методики та в інших випадках. У Законі України «Про Кабінет Міністрів України» зустрічаємо норму про те, Кабінет Міністрів України визначає методологію затвердження фінансових планів державних господарських об'єднань, підприємств, установ та організацій і обчислення обсягу доходів бюджету від управління державними корпоративними правами. Посилання на те, що постанови Кабінету Міністрів України можуть прийматися у вигляді методик та правил відсутні. У свою чергу, з метою підвищення якості та надійності надання населенню послуг з газопостачання, посилення відповідальності виконавців цих послуг Кабінет Міністрів України постановою від 9 грудня 1999 р. № 2246 затвердив Правила надання населенню послуг з газопостачання з метою створення єдиного організаційно-економічного механізму справляння плати за оренду цілісного майнового комплексу державного підприємства, організації, їх структурних підрозділів (філії, цеху, дільниці) та окремого індивідуально визначеного майна державного підприємства, організації, закріпленого за військовими частинами, закладами, установами та організаціями Збройних Сил, інших військових формувань, органами, підрозділами, закладами та установами Держспецзв'язку, рухомого та нерухомого військового майна (за винятком озброєння, босприпасів, бойової та спеціальної техніки), а також майна, що не ввійшло до статутного фонду господарського товариства, створеного у процесі приватизації (корпоратизації) постановою Кабінету Міністрів України від 4 жовтня 1995 р. № 786 затверджено Методику розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу. Крім того, проводячи аналіз нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, знаходимо такі, що прямо не передбачені в законодавстві України та які носять інформаційний чи рекомендаційний характер. Для прикладу: Інструкція про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27 листопада 1998 р. № 1893, Типова інструкція з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. №1242. Практика ухвалення Кабінетом Міністрів України постанов дає підстави зробити висновок, що їх зміст не завжди відповідає встановленій для них формі [8, с. 218]. Зокрема, до 2008 р. поширеною була практика прийняття постанов з таких питань, як призначення на посади, розпорядження землями, майном, які належать до категорії організаційно-розпорядчих. Наприклад, можна навести постанови Кабінету Міністрів України «Про призначення членів наглядової ради відкритого акціонерного товариства «Державний ощадний банк України» від 16 січня 2008 р. № 12, «Про вилучення, надання у постійне користування і в оренду земельних ділянок для суспільних та інших потреб, погодження місць розташування об'єктів і зміну цільового призначення земель» від 26 квітня 2007 р. № 681. Водночас деякі розпорядження мають нормативно-правовий

характер, оскільки стосуються надання повноважень органам державної влади, як розпорядження «Питання Державної податкової служби» від 7 вересня 2011 р. № 836-р. [5, с. 37]. З позиції правозастосування важливим є питання про настання юридичних наслідків такої невідповідності (наприклад, визнання цих актів недійсними). Це питання безпосередньо пов'язане з юридичним обґрунтуванням нормативності постанов Кабінету Міністрів України і, відповідно, ненормативності їх окремих видів. Що стосується розпоряджень, то вони не встановлюють правових норм і є виключно правозастосовчими актами, про що свідчить і особливість порядку їх прийняття (як колегіальний – Кабінетом Міністрів, так і одноособовий – прем'єр-міністром України). Розпорядження містять індивідуально визначені вказівки (приписи) щодо виконання конкретних завдань чи розв'язання питань оперативного характеру (з посиланням у разі потреби на додатки), тому набувають чинності з моменту прийняття [9, с. 154-155].

Розпорядження Кабінету Міністрів України – це правові акти вищого органу в системі органів виконавчої влади України, які видаються у межах його компетенції і колегіальним шляхом оформлюють рішення з оперативних, організаційно-розпорядчих та інших поточних питань його керівництва. Із вищевикладеного випливає, що розпорядженнями є правові акти, що мають індивідуальний характер і спрямовані на організацію будь-якої сторони діяльності органу державної виконавчої влади і його посадових осіб, з метою вирішення оперативних та інших поточних питань правозастосовчого ненормативного характеру (Розпорядження Кабінету Міністрів України: від 26 листопада 2014 р. № 1139-р «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству соціальної політики на 2014 рік», від 26 листопада 2014 р. № 1136-р «Про звільнення Рудика С. Я. з посади Голови Державного агентства земельних ресурсів України»). Існує ще одна проблема, яка стосується нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України: відповідно до ч. 3 ст. 117 Конституції України вони підлягають реєстрації в порядку, встановленому законом. Проте, закону, який би встановлював цей порядок, ухвалено не було, і Міністерство юстиції України, яке проводить таку реєстрацію, керується указом Президента України «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» від 3 жовтня 1992 р. № 493/92. Так реєстрація нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України взагалі не здійснюється, що не відповідає вимогам Конституції України [5, с. 37]. Крім того, Кабінет Міністрів України, може приймати акти, які відповідно до закону є регуляторними. Регуляторний акт – це: прийнятий уповноваженим регуляторним органом нормативно-правовий акт, який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання; прийнятий уповноваженим регуляторним органом інший офіційний письмовий документ, який встановлює, змінює чи скасовує норми права, застосовується неодноразово та щодо невизначеного кола осіб і який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, незалежно від того, чи вважається цей документ відповідно до закону, що регулює відносини у певній сфері, нормативно-правовим актом [14].

Законом України «Про тимчасове делегування Кабінету Міністрів України повноважень видавати декрети у сфері законодавчого регулювання» від 18 листопада 1992 р. Кабінету Міністрів України тимчасово, строком до 21 травня 1993 р., було делеговано повноваження видавати декрети у сфері законодавчого регулювання з питань, передбачених п. 13 ст. 97 Конституції України, щодо відносин власності, підприємницької діяльності, соціального і культурного розвитку, державної митної, науково-технічної політики, кредитно-фінансової системи, оподаткування, державної політики оплати праці та ціноутворення. Декрети Кабінету Міністрів України є нормативно-правовими актами, що мають юридичну силу законів. У період до 21 травня 1993 р. ними могли вноситися зміни та доповнення до законів, тимчасово зупинятися їх дія, наприклад, можна навести декрет «Про внесення змін до Закону України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 12 травня 1993 р. № 49-93. Кабінет Міністрів України був лише тимчасово уповноважений приймати декрети у сфері законодавчого регулювання і прийняв за цей час 83 декрети, 29 з яких чинні досі, зокрема, декрети Кабінету Міністрів України «Про Єдиний митний тариф України», «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», «Про державне мито» та ін. [5, с. 39]. З вищевикладеного випливає, що сучасний стан правового регулювання видання актів Кабінету Міністрів України характеризується розгалуженою системою нормативно-правових актів підзаконного рівня. Такий стан правового регулювання потребує вдосконалення. Погоджуємося із думкою Томкіної О.О. про те, що спеціальне законодавче вирішення цього питання доцільно передбачити в Законі України «Про процедури видання нормативно-правових актів органів виконавчої влади», що забезпечить реалізацію конституційного положення про функціонування органів державної влади, їх посадових осіб на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [7, с.

25], а також визначить перелік нормативно-правових актів, що можуть прийматися тим чи іншим органом виконавчої влади. Про те враховуючи сучасні тенденції розвитку адміністративно-правової науки, як на нашу думку, такий Закон України доречніше назвати «Про порядок видання нормативно-правових актів органів публічної адміністрації», а в подальшому потрібно прийняти Адміністративно-процедурний кодекс України, що визначатиме інструменти діяльності Кабінету Міністрів України та інших органів публічної адміністрації.

Таким чином, доходимо висновку, що у своїй діяльності Кабінет Міністрів України використовує різноманітні правові форми, які можна визначити як адміністративно-правові інструменти його діяльності, що створюють умови для прийняття нормативних актів, що покликані забезпечити якісне регулювання суспільних відносин, вирішити нагальну проблему з того чи іншого питання для забезпечення інтересів держави та суспільства в цілому та видаються в межах визначеної компетенції як результат виконання законодавчо закріплених завдань та функцій. Наявність адміністративно-правових інструментів в діяльності дає можливості органам публічної адміністрації якісно та ефективно забезпечити реалізацію права та свобод людини і громадянина, що є особливо актуальним зважаючи на обраний Україною курс в напрямку до Європейського Союзу. Саме тому, необхідно привести законодавство України у відповідність до європейських стандартів, зокрема в частині нормативно-правового закріплення інструментів діяльності органів публічної адміністрації з метою уникнення використання таких застарілих понять як «форми управління», «форми державного управління» тощо.

Список використаних джерел:

1. Осауленко С. В. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.07. Одеса, 2010. 19 с.
2. Про Кабінет Міністрів України : Постанова Верхов. Ради України від 14.04.2016 р. № 1093-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1093-19> (дата звернення: 23.04.2021).
3. Гетьман Є. Порядок реалізації Кабінетом Міністрів України нормотворчої діяльності. Публічне право. 2014. № 1. С. 42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2014_1_7
4. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. Київ : Прав. єдність, 2009. 520 с.
5. Заплотинська Ю. Акти Кабінету міністрів України в системі нормативно-правових актів: загальнотеоретичний та порівняльно-правовий аспект. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2013. № 57. С. 36. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=-FILA=&2_S21STR=Vlnu_yu_2013_57_7.
6. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України : Постанова Каб. Міністрів України від 18.07.2007 р. № 950 : станом на 30 січ. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-п> (дата звернення: 25.04.2021).
7. Томкіна О. О. Акти Кабінету Міністрів України: теоретичні засади видання та реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2005. 203 с.
8. Томкіна О. О. Постанови Кабінету Міністрів України: особливості форми і змісту (окремі аспекти). Актуальні проблеми держави і права : Зб. наук. пр.: Матеріали III Нац. науково-теорет. конф., м. Одеса. Одеса, 2003. С. 218–221.
9. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В.Б.Авер'янова. Київ: Факт, 2003. – 384 с.
10. Большой юридический словарь / Под ред. А.Я. Сухарёва, В.Е. Крутского. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 704 с.
11. Про затвердження Типового регламенту місцевої державної адміністрації : Постанова Каб. Міністрів України від 11.12.1999 р. № 2263 : станом на 6 черв. 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2263-99-п> (дата звернення: 25.04.2021).
12. Про Державну фіскальну службу України : Постанова Каб. Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236 : станом на 27 верес. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-п> (дата звернення: 25.04.2021).
13. Про реалізацію окремих положень Кримінального процесуального кодексу України : Постанова Каб. Міністрів України від 19.11.2012 р. № 1104 : станом на 1 лип. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1104-2012-п> (дата звернення: 25.04.2021).
14. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV : станом на 1 лип. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15> (дата звернення: 25.04.2021).